

Casus Wetenschappelijke Integriteit

2025

Plagiaat

Vrije Universiteit van Amsterdam (VU)

1. Onderwerp: Plagiaat

2. Korte omschrijving van de klacht: Klager stelt dat beklaagde heeft geplagieerd en de primaire bronnen van zijn publicatie niet kent.

3. Adviesrapport Commissie Wetenschappelijke Integriteit VU:

Procedure

1.1 Ontvangst en ontvankelijkheid van de klacht

Op 1 februari 2024 is bij het College van Bestuur van de Vrije Universiteit (hierna: CvB) een klacht binnengekomen afkomstig van X (hierna: klager) gericht tegen Y (hierna: beklaagde). De klacht betreft een vermoeden van schending van de wetenschappelijke integriteit. Kort samengevat stelt klager dat beklaagde heeft geplagieerd en primaire bronnen niet kent, terwijl hij wel die indruk wekt.

[...]

De commissie heeft op 2 februari 2024 separaat aan klager en beklaagde de ontvangst van de klacht bevestigd; daarbij gemeld dat zij de ingediende klacht had getoetst aan het bepaalde in de Klachtenregeling Wetenschappelijke Integriteit Vrije Universiteit Amsterdam april 2022 (hierna: de Klachtenregeling), en dat de klacht ontvankelijk was.

1.2 Verweer

Beklaagde heeft op 11 maart 2024 een verweer ingediend. Dit verweer is op 12 maart 2024 door de commissie met klager gedeeld.

[...]

2. Kader

Op deze klacht is de Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijke Integriteit (NGWI) van toepassing, die op 1 oktober 2018 in werking is getreden.

3. Beoordeling van de klacht

3.1 Inleiding

Na contact hierover te hebben gezocht met een vertrouwenspersoon wetenschappelijke integriteit van de VU besloot klager een klacht in te dienen naar aanleiding van het proefschrift van beklaagde. Hij constateert in dit proefschrift een aantal zaken waaruit volgens hem blijkt dat de normen 3.3.34 en 3.3.40 NGWI door beklaagde zijn geschonden.

Norm 3.3.34 luidt: *Presenteer op zorgvuldige wijze bronnen, data en argumenten.*

Norm 3.3.40 luidt: *Doe bij het overnemen van ideeën, procedures, resultaten en tekst recht aan het betrokken wetenschappelijk werk van anderen en verwijst zorgvuldig naar de bron.*

Ten aanzien van norm 3.3.34 heeft klager in de hoorzitting van 18 april 2024 verklaard dat zijn kritiek vooral wordt veroorzaakt doordat ze de indruk krijgt dat beklaagde geen Latijn beheerst. Hij kan zich in zijn dissertatie volgens hem dus niet baseren op de in zijn dissertatie genoemde primaire bronnen die in het Latijn gesteld zijn. Klager heeft diverse voorbeelden aangevoerd om deze stelling te ondersteunen. Ten aanzien van norm 3.3.40 heeft hij een aantal gevallen weergegeven waaruit zou blijken dat beklaagde zich niet op de door hem genoemde primaire bron baseert, maar op secundaire bronnen.

3.2 Algemene overwegingen

In dit advies staat het proefschrift van beklaagde ter discussie. Gemakshalve wordt dit niet steeds vermeld: als paginanummers worden aangegeven zonder een bronaanduiding gaat het om het proefschrift. Dat is ook het geval als zonder nadere bronaanduiding wordt gesteld dat beklaagde iets heeft gesteld.

De commissie constateert dat beklaagde voorafgaand aan het bespreken van een aantal homileten in twee excursen stil staat bij twee theologen, Voetius en Coccejus, die in het onderzochte tijdvak richting hebben gegeven aan het gereformeerd protestantisme. In deze excursen wordt een korte theologische typering gegeven en wordt het werk van deze theologen als zodanig niet onderzocht. De teksten zijn samengesteld op basis van het werk van anderen, waarnaar in het notenapparaat wordt verwezen. In het tweede excurs wordt het volgens beklaagde belangrijkste werk van Coccejus in noot 36 vermeld. In noot 37 wordt duidelijk gemaakt dat een citaat van Coccejus is ontleend aan W.J. van Asselt.¹ Hetzelfde geldt ook voor noot 39, waar de beschrijving van de opvatting van Coccejus over de orde van de profetie aan W.J. van Asselt wordt ontleend. De commissie meent dat een lezer niettemin de indruk kan krijgen dat bepaalde werken van Coccejus zelf de basis vormen voor deze beschrijving van zijn theologische gedachtengoed. Dat is echter niet het geval, want excurs 2 is geheel op het werk van Van Asselt gebaseerd. Beklaagde heeft dit in de bijeenkomst van 25 april 2024 met de commissie ook bevestigd. De commissie acht dit gebruik van secundaire bronnen bij het weergeven van de inhoud van primaire bronnen verwarrend, maar niet een kwestie van wetenschappelijke integriteit. Deze wijze van omgang met bronnen raakt aan de wetenschappelijke kwaliteit van het proefschrift van beklaagde, maar deze commissie heeft niet tot taak om daarover uitspraken te doen.

Ten aanzien van de studie van 12 homileten, zoals die vorm krijgt in hoofdstuk 2 van het proefschrift, is het de commissie duidelijk geworden, in het bijzonder door de bespreking met beklaagde van 25 april 2024, dat beklaagde zich daarbij vooral op secundaire bronnen heeft gebaseerd. Vanuit die bestudering heeft beklaagde, zo interpreteert de commissie de uitspraken van beklaagde, de primaire bronnen geraadpleegd en verwerkt. Deze zijn vrijwel allemaal in het Latijn gesteld. Deze bronnen zijn in het notenapparaat van het werk van beklaagde vermeld, maar exacte vindplaatsen voor bepaalde passages zijn, uitzonderingen daargelaten, niet opgenomen. De commissie meent dat het hier gaat om een methodologische keuze. Deze keuze raakt aan de kwaliteit van het werk van beklaagde, maar niet aan zijn

¹ W. J. van Asselt, 'Coccejus, Johannes (Johan Cock of Coch)', in: D. Nauta e.a., *Biografisch lexicon voor de geschiedenis van het Nederlandse Protestantisme*.

wetenschappelijke integriteit. De commissie doet daarom over deze keuze geen uitspraak. Wel kan de commissie onderzoeken of beklaagde de primaire bronnen, voor zover die in het Latijn gesteld zijn, heeft kunnen raadplegen. Als kennis van het Latijn ontbreekt, is dat niet het geval. Er is in dat geval sprake van schending van norm 3.3.34, omdat naar bronnen wordt verwezen die niet bestudeerd zijn.

De commissie zal, omdat het ontbreken van beheersing van het Latijn het meest verstrekkende argument is, eerst de door klager in dat kader aangevoerde voorbeelden behandelen. Daarna gaat de commissie in op de overige door de klager genoemde voorbeelden waarin beklaagde zich ten onrechte zou beroepen op primaire bronnen.

Vervolgens onderzoekt de commissie de voorbeelden die klager heeft genoemd in het kader van zijn beschuldiging van plagiaat.

Door deze manier van behandelen wijkt de commissie af van de volgorde zoals klager die in de klacht heeft gehanteerd. De commissie houdt wel de oorspronkelijke nummering van de voorbeelden aan. Bij een aantal onderwerpen heeft klager verschillende voorbeelden aangevoerd, zoals bij de behandeling van het werk van Saldenus en dat van Hyperius. De commissie noemt dit 'deelvoorbeelden'. Klager heeft enkele voorbeelden in de loop van de procedure aangevuld. Ook in dat kader kan de term 'deelvoorbeeld' worden aangetroffen.

Bij de behandeling worden steeds het standpunt van klager en beklaagde vermeld. Bij een aantal voorbeelden is alleen het standpunt van klager genoemd. Het gaat dan om een later aangevoerd voorbeeld, waarop beklaagde niet heeft gereageerd.

3.3 Is norm 3.3.34 NGWI geschonden?

3.3.1 De beheersing van Latijn

Voorbeeld 9, onder b.

Klager geeft aan dat beklaagde op pagina 166-177 het werk van Saldenus bespreekt, waarbij hij naar eigen zeggen een deel samenvat uit het boek *Concionator Sacer, sive de concionandi ratione (imprimis practica) artis directiones*. Klager heeft een deskundige geraadpleegd, die deze titel met enige vrijheid zou vertalen als: *De gewijde prediker; ofwel aanwijzingen voor de regelen der kunst over de manier van preken* (vooral de praktische manier). Naar de mening van deze deskundige hoort practica niet bij directiones, maar bij ratione.

De commissie heeft vastgesteld dat beklaagde de titel van het werk van Saldenus heeft vertaald als *Bedienaar van het Heilige Woord*, of (vooral praktische) *aanwijzingen van hoe gepreikt moet worden*. De door de commissie geraadpleegde deskundige geeft als vertaling: *De eerwaarde prediker, oftewel over de aard van het preken* (vooral de praktische uitvoering); *instructies in de kunst*.

De commissie meent, mede op basis van de vertaling van de door de commissie geraadpleegde deskundige, dat in de meest voor de hand liggende vertaling practica met *ratione* wordt verbonden en niet met *directiones*. Dit maakt echter naar de mening van de commissie minder uit voor de strekking van de titel van het werk van Saldenus. Dat beklaagde voor een andere benadering heeft gekozen, brengt nog niet met zich dat zijn kennis van het Latijn te kort zou schieten om op een zeker niveau, eventueel met gebruik van hulpmiddelen, kennis te nemen van de in zijn proefschrift vermelde primaire bronnen.

Daarnaast heeft klager tijdens zijn bijeenkomst met de commissie opgemerkt dat beklaagde op p. 49 van zijn proefschrift een citaat van Augustinus foutief heeft vertaald. In de Latijnse tekst komt het woord schemata voor, dat beklaagde met opsommingen heeft vertaald. Aan het Woordenboek Latijn/Nederlands van H. Pinkster ontleent hij drie mogelijkheden (verkort weergegeven, CWI): 1. figuur, 2. kleding, 3. retorische figuur.

De commissie constateert dat beklaagde zich op de desbetreffende pagina baseert op de Engelse vertaling van *De formandis concionibus sacris* uit 1577.² De frase waarnaar beklaagde verwijst, luidt: ‘...the whole craft of varying the oration by schemes and tropes’. Naar de mening van de commissie heeft beklaagde deze frase correct vertaald. Ten overvloede merkt de commissie op dat een *scheme* inderdaad een retorische stijlfiguur is.³

De commissie concludeert dat uit de hier aangevoerde voorbeelden niet kan worden afgeleid dat beklaagdes kennis van het Latijn tekort zou schieten om op een zeker niveau, eventueel met gebruik van hulpmiddelen, kennis te nemen van de in zijn proefschrift vermelde primaire bronnen.

3.3.2 Het raadplegen van primaire bronnen

Voorbeeld 1

Op p. 19 vindt klager een verwijzing naar W.J. van Asselt⁴ en daarna een citaat van Coccejus met een verwijzing naar het Latijnse werk *Collationes de foedere et testamento Dei*. Beklaagde stelt dat deze editie echter zeldzaam is en uitsluitend beschikbaar is in het buitenland. Bovendien komt het citaat overeen met de weergave daarvan bij Van Asselt. Volgens klager wijst dit erop dat niet het Latijnse werk van Coccejus, maar het werk van Van Asselt de bron is voor dit citaat.

Behandeling voorbeeld 1

De commissie verwijst voor haar behandeling van dit voorbeeld naar haar bespreking in par. 3.2.

Conclusie voorbeeld 1

De commissie concludeert dat met dit voorbeeld niet kan worden aangetoond dat norm 3.3.34 geschonden is.

Voorbeeld 2

Klager treft op p. 49 een verwijzing aan naar Augustinus’ *Doctrina Christiana*. Gezien de gelijkenis met een tekst van T. Hoekstra⁵, lijkt het er volgens klager op dat beklaagde als bron Hoekstra heeft gebruikt en niet de vermelde primaire Latijnse tekst van Augustinus.

Beklaagde stelt dat hij op p. 47 en 48 Hyperius’ homiletiek inleidt, waarna vanaf p. 49 de weergave daarvan volgt. Omdat Hyperius Augustinus noemt en weergeeft, heeft dat ook een plaats gekregen in de samenvatting van Hyperius, zo geeft beklaagde aan.

Behandeling voorbeeld 2

De commissie onderschrijft het verweer van beklaagde. Het gaat op de genoemde bladzijden niet om een behandeling van het werk van Augustinus maar om een beschrijving van de opvattingen van Hyperius.

Conclusie voorbeeld 2

De commissie concludeert dat met het voorbeeld niet kan worden aangetoond dat norm 3.3.34 is geschonden.

² [The practis of preaching, ... 1577 : Gerardus, Andreas. Hyperius. : Free Download, Borrow, and Streaming : Internet Archive](#)

³ [Figures of Speech: Schemes and Tropes - Excellence in Literature by Janice Campbell \(excellence-in-literature.com\)](#)

⁴ W. J. van Asselt, ‘Coccejus, Johannes (Johan Cock of Coch)’, in: D. Nauta e.a., *Biografisch lexicon voor de geschiedenis van het Nederlandse Protestantisme*, [Biografisch lexicon voor de geschiedenis van het Nederlands protestantisme \(knaw.nl\)](#)

⁵ T. Hoekstra, *Gereformeerde Homiletiek*, Amsterdam: Ton Bolland 1975, p. 68.

Voorbeeld 3

Klager vindt op pp. 125-135 beschrijvingen van de homiletiek van Voetius, waarin wordt verwezen naar zijn *Politicae Ecclesiasticae*. Klager stelt dat bijna alle informatie is terug te vinden in een artikel van S. van der Linde in *Theologia Reformata* (het proefschrift noemt RD, maar dat is volgens klager incorrect). Wat klager extra opvallend vindt, is dat dit artikel enkele titels bevat die de bibliografie van beklaagde ook bevat, maar die niet terug te vinden zijn in het proefschrift. Zoals, bijvoorbeeld: J. Hartog, *Geschiedenis van de predikkunde*, Amsterdam, 1865 (in de bibliografie wordt abusievelijk 1861 vermeld).

Beklaagde stelt dat in de verwijzing naar het artikel van S. van der Linde een fout is geslopen (voetnoten 279, 287, 292 en 294). Dit artikel werd op de vermelde datum gepubliceerd in *Theologia Reformata*. De bij dit punt in de klacht verder genoemde bronnen zijn door hem wel geraadpleegd, maar niet dusdanig dat dit in de tekst verantwoording behoefde. Kennelijk lag dit voor Van der Linde anders.

Behandeling voorbeeld 3

Uit het feit dat veel informatie over Voetius is terug te vinden in het aangehaalde artikel van Van der Linde, kan niet worden afgeleid dat beklaagde het werk van Voetius niet heeft geraadpleegd. Een dergelijk vermoeden kan ook niet worden gebaseerd op de foutieve vindplaatsvermelding van het artikel van Van der Linde. Ook aan het feit dat de bibliografie enkele titels bevat die door Van der Linde worden genoemd, maar geen rol spelen in de tekst van het proefschrift, kan een dergelijk vermoeden niet worden ontleend.

Conclusie voorbeeld 3

De commissie concludeert dat met het voorbeeld niet kan worden aangetoond dat norm 3.3.34 geschonden is.

Voorbeeld 4

a. Naar de mening van klager geeft noot 397 (p. 246) niet aan dat het citaat waarnaar verwezen wordt een citaat is van Bienen. Volgens klager lijkt dit nu een eigen observatie van beklaagde, waarbij men Bienen ter vergelijking zou kunnen raadplegen.

Beklaagde geeft aan dat dit citaat is gegeven in zijn samenvatting van de homiletiek van F.A. Lampe, verantwoord in noot 396. Het citaat is (ook) bij Bienen terug te vinden, door beklaagde vermeld in noot 397.

b. Klager stelt tijdens de bijeenkomst met de commissie van 18 april 2024 dat Bienen in de definitie van homiletiek zoals die door Lampe wordt gegeven een vertaalfout maakt die beklaagde heeft overgeschreven. Daaruit blijkt volgens klager dat beklaagde het werk van Lampe niet zelf heeft gelezen.

Behandeling voorbeeld 4

Ad a. De commissie ziet niet in waarom het hier niet zou kunnen gaan om een eigen observatie van beklaagde die ook bij Bienen is te vinden.

Ad b. De commissie constateert dat zowel beklaagde als Bienen het woord 'heilig' ten onrechte verbinden met 'wetenschap'. Daaruit kan echter niet worden afgeleid dat beklaagde het werk van Lampe niet zelf heeft gelezen.

Conclusie voorbeeld 4

De commissie concludeert dat met het voorbeeld niet kan worden aangetoond dat norm 3.3.34 geschonden is.

Voorbeeld 8

a. Klager vindt in noot 396 op p. 246 een volgens hem vreemde verwijzing naar Lampe.⁶ Hij volgt beklaagde niet in zijn veronderstelling dat er tussen 1742 en 1747 niet nog een druk uitgegeven zou zijn. In zijn reactie op het verslag van de bijeenkomst van de commissie met beklaagde van 25 april 2024, stelt

⁶ F.A. Lampe, *Institutionum Homileticarum Breviarium*, Groningen 1747

klager dat als beklaagde van de editie 1747 ook maar het voorwoord had gelezen of zelfs slechts de titelpagina, hij had geweten dat dit geen heruitgave betrof, maar een kritische verhandeling over de editie van 1742. Klager vindt het zeer merkwaardig dat beklaagde dit niet heeft geconstateerd en dat hij in plaats daarvan uit een secundaire bron heeft aangenomen om wat voor editie het gaat (terwijl beklaagde wel aangeeft dit werk te hebben bestudeerd).

Beklaagde stelt dat noot 396 verwijst naar de door hem gebruikte editie (uit 1747). Zoals uit de voetnoot blijkt, zo geeft beklaagde aan, heeft hij de gegevens van deze uitgave vergeleken met de bibliografie zoals opgenomen in de *Encyclopedie Nadere Reformatie*. Deze vermeldt alleen de uitgave van 1742. Bij het onderzoeken van de homiletieken, zo stelt beklaagde, had hij een voorkeur voor de eerste druk. Voetnoot 396 maakt dus duidelijk dat hij die hier juist niet heeft gebruikt.

b. Veel van de informatie over Lampe vindt klager terug bij Graafland in *De Nadere Reformatie en het Gereformeerd Piëtisme*.⁷ Via bijlage 4 van de klacht biedt klager hiertoe een vergelijking. In diezelfde bijlage stelt klager dat beklaagde aangeeft Graafland te citeren (noot 384, p. 243, CWI), maar dat het citaat niet bij Graafland te vinden is.

Beklaagde geeft aan dat hij de door klager aangegeven studiebundel inderdaad heeft gebruikt en verantwoord in het literatuuroverzicht en voetnoten. Over de klacht dat hij stelt Graafland te citeren, maar dat het citaat niet bij Graafland te vinden is, merkt hij op dat hij Graafland niet heeft willen citeren, maar heeft aangeduid dat Graafland op de gerefereerde pagina vermeldt waar deze zaken in Lampes werk kunnen worden geverifieerd.

Behandeling voorbeeld 8

Ad a. De commissie gaat ervan uit dat klager duidelijk probeert te maken dat beklaagde de editie van 1747 niet heeft gelezen. Uit noot 396 blijkt volgens de commissie niets meer dan dat beklaagde stelt zich te baseren op de editie van 1747. Op basis van de vermelding van de editie van 1742 door De Jong in de *Encyclopedie Nadere Reformatie* heeft beklaagde aangenomen dat de editie van 1747 een tweede uitgave is. Inderdaad hoeft dit niet juist te zijn, want er zouden nog tussentijdse uitgaven kunnen zijn geweest. Overigens zijn deze bibliografisch niet naspeurbaar, zo blijkt uit raadpleging van Worldcat. Het is dus niet zo, dat beklaagde niet weet welke editie hij heeft gebruikt en dat hij zich wat dat betreft heeft gebaseerd op een secundaire bron. Uit het voorwoord van de editie van 1747 blijkt dat die veel netter, aanzienlijk verbeterd, en zelfs niet onaanzienlijk uitgebreid [is] door mij voor gebruik in de privéschool.⁸ Dit neemt echter niet weg dat de editie van 1747 zou kunnen worden aangeduid als een heruitgave van de eerdere editie.

Ad b. De commissie heeft de tekst van Graafland vergeleken met de tekst van beklaagde. Uit die vergelijking blijkt niet anders dan dat beklaagde het werk van Graafland heeft gebruikt, naast werk van andere schrijvers.

Conclusie voorbeeld 8

Met dit voorbeeld kan niet worden aangetoond dat beklaagde norm 3.3.34 heeft geschonden.

Voorbeeld 9

Naar aanleiding van de bespreking van het werk van Saldenus op pp. 166-177 geeft klager de volgende deelvoorbeelden.

9a. Klager stelt dat het onwaarschijnlijk is dat beklaagde de fysieke editie heeft geraadpleegd van de *Concionator Sacer* [...] waarnaar op p. 166 wordt verwezen. Dit werk is zeldzaam. De editie van 1678 is meerdere keren gedigitaliseerd en veel gemakkelijker te raadplegen.

⁷T. Brienens e.a., *De Nadere Reformatie en het Gereformeerd Piëtisme*, Den Haag: Boekencentrum 1989.

⁸F.A. Lampe, *Institutionum Homileticarum Breviarium*, Groningen 1747, p. 2r

Beklaagde geeft aan dat hij in elke paragraaf van zijn dissertatie voorafgaande aan de samenvatting het desbetreffende werk noemt, bij voorkeur de oudste druk. Wanneer er sprake is van heruitgaven vermeldt klager die zover hem bekend of door hem gebruikt. Hij stelt dat hij daarom in voetnoot 323 de heruitgave Den Haag 1678 heeft genoemd. Voorts heeft beklaagde tijdens de bijeenkomst met de commissie van 25 april 2024 aangegeven de editie van 1678 te hebben gebruikt.

Behandeling deelvoorbeeld 9a

De commissie stelt vast dat beklaagde aangeeft de editie van 1678 te hebben gebruikt en dat hij die editie ook heeft genoemd in voetnoot 323.

Conclusie deelvoorbeeld 9a

De commissie concludeert dat met dit deelvoorbeeld niet kan worden aangetoond dat beklaagde norm 3.3.34 heeft geschonden.

9b. De commissie verwijst voor haar behandeling van dit deelvoorbeeld naar par. 3.3.1.

9c. Klager geeft aan dat Van den End alleen de editie van 1677 noemt.⁹ Blijkbaar wist beklaagde destijds niet dat er ook een uitgave van 1678 bestond. Het is opvallend dat deze publicatie alleen naar de editie van 1677 verwijst. Beklaagde geeft aan dat dit punt van de klacht niet zijn dissertatie betreft.

Behandeling deelvoorbeeld 9c

De commissie stelt vast dat beklaagde verwijst naar de editie van 1677 en die van 1678 noemt.

Conclusie deelvoorbeeld 9c

De commissie concludeert dat met dit deelvoorbeeld niet kan worden aangetoond dat beklaagde norm 3.3.34 heeft geschonden.

9d. Klager vindt het merkwaardig dat beklaagde niet heeft geconstateerd dat de uitgave van 1678 geen heruitgave was en bovendien een andere titel draagt.

Beklaagde vermeldt dat de titel hetzelfde bleef, maar dat de subtitel inderdaad is gewijzigd. Uit het feit dat de Encyclopedie Nadere Reformatie de uitgave van 1678 niet apart noemt, kan volgens beklaagde worden afgeleid dat deze uitgave niet wezenlijk anders is dan die van het jaar ervoor. Tijdens de bijeenkomst met de commissie van 25 april 2024 heeft beklaagde aangegeven dat hij weliswaar verwijst naar de uitgave van 1677, zoals hij steeds heeft verwezen naar de eerste druk van een bestudeerd werk. Hij heeft echter, omdat het werk uit 1677 moeilijk te verkrijgen was, de editie uit 1678 gebruikt. Hij noemt die editie ook als heruitgave (in noot 323, CWI). Hij stelt daarbij te hebben aangenomen dat er geen verschil bestaat tussen beide edities van het werk.

Klager heeft in zijn reactie op het verslag van de bijeenkomst van de commissie met klager van 25 april 2024 gesteld dat er wat betreft Saldenus veel overeenkomsten zijn tussen het proefschrift van beklaagde en dat van Van den End. Van den End baseert zich op editie van 1677, terwijl beklaagde zegt de editie van 1678 te hebben gebruikt. Het zou volgens klager interessant zijn om de tekst van klager met de editie van 1678 te vergelijken. In bijlage 1 bij zijn reactie geeft klager een dergelijke vergelijking als het gaat om Caput XIV uit de editie van 1678, waar Saldenus het gebruik van vertroosting in de preek aan de orde stelt. In het proefschrift van beklaagde wordt dit op p. 169 besproken. Klager vindt de door beklaagde gegeven samenvatting willekeurig, terwijl er zaken in voorkomen die in de editie van 1678 niet zijn te vinden. Klager wijst er in dit verband op dat praktisch elk element van de samenvatting is terug te vinden bij Van den End.

⁹ G. van den End, *Guiljelmus Saldenus (1627-1694). Een praktisch en irenisch theoloog uit de Nadere Reformatie*, dissertatie, Leiden 1991

Behandeling deelvorbbeeld 9d

De commissie gaat ervan uit dat klager wil aantonen dat beklagde de editie van 1678 niet heeft bestudeerd, maar zich uitsluitend heeft gebaseerd op het werk van Van den End, die zichzelf op de editie van 1677 baseert. De commissie ziet in dit kader niet in waarom het van belang is om aan te tonen dat de editie van 1678 geen identieke heruitgave betreft, en bovendien een andere titel heeft. De commissie heeft de samenvatting die op p. 169 door beklagde wordt gegeven, vergeleken met de tekst van Caput XIV van de editie van 1678 en met de tekst van Van den End. De commissie meent dat de samenvatting van beklagde wel degelijk is te baseren op de editie van 1678. Ook vindt de commissie die samenvatting niet willekeurig: beklagde heeft een andere keuze gemaakt dan klager zou hebben gedaan. Daarbij geldt dat het zeker niet zo is dat praktisch elk element uit deze samenvatting is terug te vinden bij Van den End.

Conclusie deelvorbbeeld 9d

De commissie concludeert dat met dit deelvorbbeeld niet kan worden aangetoond dat beklagde norm 3.3.34 heeft geschonden.

9e Klager stelt dat er twaalf pagina's aan Saldenus worden gewijd zonder dat er ook maar één voetnoot is opgenomen die naar de inhoud van dit werk verwijst. Van de in totaal vier voetnoten bevatten er slechts twee een titel (zonder specifieke pagina); de andere twee zijn verwijzingen naar het boek van Van den End.

Beklagde geeft aan dat hij een beschrijving van het primaire werk geeft zonder daarbij steeds nauwkeurig naar dat primaire werk te verwijzen. Voetnoten stelt hij te plaatsen wanneer zijn tekst, bijvoorbeeld in het licht van secundaire literatuur, een kanttekening behoeft.

Behandeling deelvorbbeeld 9e

Naar de mening van de commissie had de beklagde transparanter te werk kunnen gaan door in zijn beschrijvingen van de homiletische hoofdwerken vaker naar de exacte vindplaatsen in de primaire bron te verwijzen. Deze kwestie ziet echter op de wetenschappelijke kwaliteit van het proefschrift, en is geen zaak van wetenschappelijke integriteit.

Conclusie deelvorbbeeld 9e

De commissie concludeert dat met dit deelvorbbeeld niet kan worden aangetoond dat beklagde norm 3.3.34 heeft geschonden.

9f. In het proefschrift staat volgens klager zo goed als niets over Saldenus' geschrift wat niet eveneens in het werk van Van den End staat.

Beklagde stelt dat bij elk onderzoek op bepaalde deelgebieden studies kunnen voorkomen waarin geen nieuwe feiten worden toegevoegd, en dat kan ook bij zijn onderzoek het geval zijn. Het onderzoek van beklagde onderscheidt zich van ander werk in dit vakgebied in probleemstelling en samenstelling van het bronnenmateriaal, zo brengt hij naar voren.

Behandeling deelvorbbeeld 9f

De commissie kan zich vinden in het verweer van beklagde.

Conclusie deelvorbbeeld 9f

De commissie concludeert dat met dit deelvorbbeeld niet kan worden aangetoond dat beklagde norm 3.3.34 heeft geschonden.

Vorbbeeld 10

Naar aanleiding van de bespreking van het werk van Hyperius noemt klager de volgende deelvorbbeelden.

10a. Op p. 47, noot 134, verwijst beklaagde naar Hyperius, *Topica Theologica*. Volgens zijn bibliografie is een editie uit 1614 gebruikt, maar deze bestaat niet. Mogelijk is de uitgave van 1564 bedoeld. Beklaagde geeft aan dat hij inderdaad heeft bedoeld te verwijzen naar de uitgave van 1564.

Behandeling deelvoorbeeld 10a

De commissie neemt kennis van dit deelvoorbeeld en het bijbehorend verweer.

Conclusie deelvoorbeeld 10a

De commissie concludeert dat met dit deelvoorbeeld niet kan worden aangetoond dat beklaagde norm 3.3.34 heeft geschonden.

10b. Klager geeft aan dat in de onder 10a genoemde voetnoot als referentie 42r wordt vermeld. Dit komt overeen met de verwijzing door Van 't Spijker.¹⁰ In zijn reactie op het verslag van de bijeenkomst van beklaagde met de commissie geeft klager aan dat beklaagde stelt van *Topica Theologica* de editie van 1564 te hebben gebruikt, maar de verwijzing is in dat geval onjuist. Klager stelt dat die wel in overeenstemming is met de editie van 1565, die door Van 't Spijker is gebruikt. Het lijkt erop dat beklaagde de verwijzing rechtstreeks heeft overgeschreven van Van 't Spijker. Beklaagde stelt op p. 44-47 het onderzoek te verwerken van Van 't Spijker, zoals aangegeven in tekst en voetnoten. Het desbetreffende citaat is van Hyperius en gegeven door Van 't Spijker; deze noot had dezelfde opbouw moeten hebben als noot 135.

Behandeling deelvoorbeeld 10b

De commissie stelt vast dat beklaagde de verwijzing heeft ontleend aan Van 't Spijker en dat dit tot uitdrukking had moeten komen in de verwijzende noot. Hieruit kan niet worden geconcludeerd dat beklaagde het desbetreffende werk niet zelf heeft gelezen.

Conclusie deelvoorbeeld 10b

De commissie concludeert dat met dit deelvoorbeeld niet kan worden aangetoond dat norm 3.3.34 is geschonden.

10c. Klager geeft aan dat beklaagde in voetnoot 135 verwijst naar A. Hyperius, *In II. Epist. Pauli ad Timotheum*, Zürich 1584, 169. Hij zet erbij: 'Geciteerd bij Van 't Spijker, *Principe, methode en functie van de theologie bij Andreas Hyperius*, 35.' Klager wijst erop dat beklaagde in voetnoot 414 exact dezelfde verwijzing naar Hyperius opneemt, maar zonder te vermelden dat hij dit aan Van 't Spijker heeft ontleend (vermelde editie van 1584 is tevens incorrect, zou 1582 moeten zijn).

Beklaagde stelt dat noot 414 hetzelfde citaat betreft als gerefereerd in noot 135. Het wordt hier volgens beklaagde herhaald in de conclusie van zijn onderzoek. De conclusie is toegespitst op de hoofdlijn van het in het onderzoek gepresenteerde materiaal; de weergave daarvan is zoveel mogelijk beperkt, zo merkt beklaagde op. Dit verklaart naar de mening van beklaagde waarom Hyperius hier is weergegeven zonder verwijzing naar het onderzoek van Van 't Spijker.

Behandeling deelvoorbeeld 10c

De commissie acht de verklaring van beklaagde niet onaannemelijk.

Conclusie deelvoorbeeld 10c

Met dit deelvoorbeeld kan niet worden aangetoond dat norm 3.3.34 is geschonden.

10d. Klager merkt op dat, gegeven de toevoeging in bovengenoemde voetnoot onder c) beklaagde blijkaar dit boek van Hyperius niet zelf heeft ingezien. Toch vermeldt hij dit in zijn bibliografie.

¹⁰ W. van 't Spijker, *Principe, methode en functie van de theologie bij Andreas Hyperius*, Kok Kampen: 1990.

Beklaagde brengt naar voren dat het literatuuroverzicht in beginsel alle boeken bevat die in de dissertatie zijn gebruikt; in de lopende tekst of in voetnoten. Voor zover van toepassing en voor zover bij beklaagde bekend, heeft hij van boeken de originele (Latijnse) uitgaven vermeld. Buiten de in zijn dissertatie aangehaalde literatuur, is ook andere literatuur door beklaagde geraadpleegd, zoals volgens hem uit het literatuuroverzicht van zijn dissertatie blijkt.

Behandeling deelvoorbeeld 10d

De commissie vindt dat uit het enkele feit dat beklaagde aangeeft dat het desbetreffende citaat voorkomt bij Van 't Spijker, niet kan worden afgeleid dat hij de primaire bron niet heeft gelezen.

Conclusie deelvoorbeeld 10d

De commissie concludeert dat met dit deelvoorbeeld niet kan worden aangetoond dat norm 3.3.34 is geschonden.

3.4 Is norm 3.3.40 geschonden?

Voorbeeld 5

Klager treft op p. 212 gegevens aan die bijna volledig overeenkomen met de informatie die bij J. van den Berg te vinden is in het biografisch lexicon.¹¹ Klager neemt via bijlage 2 van de klacht een vergelijking van deze teksten op.

Beklaagde stelt dat citaten of specifieke zaken uit onderzoek door hem zijn gerefereerd. Bij vermelde biografische feiten heeft beklaagde dat gedaan voor zover deze niet algemeen bekend of toegankelijk kunnen worden verondersteld. Beklaagde geeft aan dat op de genoemde p. 212 overigens verwijzingen staan naar J. van den Berg.

Behandeling klachtonderdeel 5

De commissie constateert op basis van een vergelijking van de in bijlage 2 bij de klacht opgenomen teksten dat deze wat betreft inhoud enigszins overeenkomen, maar dat geen sprake is van plagiaat.

Conclusie klachtonderdeel 5

De commissie concludeert dat met dit voorbeeld niet kan worden aangetoond dat norm 3.3.40 is geschonden.

Voorbeeld 6

Klager treft in noot 416 op p. 303 een citaat aan in vertaling van Engelse literatuur. Klager vindt het opvallend dat H. Koopman in zijn proefschrift een identieke vertaling heeft.¹² Dit zou volgens hem toeval kunnen zijn, maar hij vindt dit extra opvallend vanwege de term 'voorbereidend werk.' De Engelse tekst spreekt namelijk over 'preparation.'

Beklaagde geeft aan dat de Engelse term 'preparation' door hem is weergegeven met 'voorbereidend werk', zoals gangbaar in de Nederlandse theologische context. Tijdens de hoorzitting heeft beklaagde overigens gesteld dat hij en Koopman tijdens hun onderzoek veel contact met elkaar hebben gehad, maar dat hij, gegeven de verschijningsdata van beider proefschriften, geen verwijzing meer kon doen naar de dissertatie van Koopman.

Klager trekt die verklaring in twijfel. Hij vraagt zich af of promovendi mogen beschikken over stukken die gedeeld worden in hun overleg. Bovendien is beklaagde vijf maanden na Koopman gepromoveerd. In die

¹¹ D. Nauta e.a., *Biografisch lexicon voor de geschiedenis van het Nederlandse Protestantisme*, deel 4, [Biografisch lexicon voor de geschiedenis van het Nederlands protestantisme \(knav.nl\)](#)

¹² H. Koopman, *Het voorbereidend werk: een onderzoek naar de invloed van een Engels concept op de theologie in Nederland in de zeventiende eeuw*; [23035 Het voorbereidend werk promo.indb \(rug.nl\)](#)

periode had beklaagde naar de mening van klager wel een verwijzing naar het werk van Koopman kunnen opnemen.

Behandeling voorbeeld 6

De commissie acht de verklaring van beklaagde niet onaannemelijk.

Conclusie klachtonderdeel 6

Met dit voorbeeld kan niet worden aangetoond dat beklaagde norm 3.3.40 heeft geschonden

Voorbeeld 7

Klager treft op pp. 69-70 nog een citaat aan dat letterlijk overeenkomt met de dissertatie van Koopman. Via bijlage 3 van de klacht neemt hij een vergelijking van de teksten op. Klager stelt dat het volgens Koopman, die hij heeft geraadpleegd, goed mogelijk is dat de verwijzing van beklaagde naar Bisschop, zoals die in de bibliografie voorkomt, maar niet in de lopende tekst, bij Koopman vandaan komt.¹³ Beklaagde stelt dat deze passage (gedeeltelijk vermeld in bijlage 3) zijn weergave betreft van de homiletiek van Perkins. Als ook anderen (bijvoorbeeld R. Bisschop en B. Koopman) het werk van Perkins onderzoeken, kunnen de verschillende weergaven naar de mening van beklaagde overeenkomsten bevatten.

Behandeling voorbeeld 7

Het gaat in dit voorbeeld om een weergave van de opvatting van Perkins over het zogenaamde rechte snijden.¹⁴ De commissie heeft de teksten van beklaagde en van Koopman vergeleken met de oorspronkelijke tekst van de Nederlandstalige uitgave. Beide teksten zijn goed te baseren op die oorspronkelijke tekst.

Conclusie klachtonderdeel 7

Met dit voorbeeld kan niet worden aangetoond dat beklaagde norm 3.3.40 heeft geschonden.

4. Conclusie

De klacht is ongegrond.

4. Aanvankelijk oordeel College van bestuur

Het College van bestuur van de VU heeft het advies van de CWI op 5 november 2024 overgenomen.

5. LOWI: De kwestie is niet voorgelegd aan het LOWI.

6. Definitief oordeel van het College van Bestuur

Het aanvankelijk oordeel van het CvB is op 2 januari 2025 vastgesteld. De klacht is ongegrond.

¹³ R. Bisschop, *Sions vorst en volk. Het tweede-Israëlidee als theocratisch concept in de Gereformeerde kerk van de Republiek tussen ca. 1650 en ca. 1750.*

¹⁴ W. Perkins, *Alle de Werken*, deel III, Amsterdam: J. van Zomeren, 1663, p. 56.